
Економічна безпека регіонів України в процесі децентралізації

Ганна Рибак

Кафедра економічної теорії та міжнародної економіки, Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова, Харків, Україна

ORCID 0000-0002-4006-4557

Юлія Федотова

Кафедра економічної теорії та міжнародної економіки, Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова, Харків, Україна

ORCID 0000-0001-7713-9359

Для цитування цієї статті:

Рибак Ганна, Федотова Юлія. Економічна безпека регіонів України в процесі децентралізації. International Science Journal of Management, Economics & Finance. Vol. 2, No. 1, 2023, pp. 56-64. doi: 10.46299/j.isjmef.20230201.06.

Надійшла до редакції: 12 грудня 2022 р.; **Схвалено:** 18 грудня 2023 р.;

Опубліковано: 01 лютого 2023 р.

Анотація: В статті розглянуто погляди сутності категорії "економічна безпека" для національного рівня та у світовому визначенні. Досліджено особливості регіональної безпеки та виявлені основні загрози та ризики перспектив розвитку регіонів в умовах децентралізації влади. Досліджено світовий досвід проведення процесу децентралізації та його впливу на розвиток регіону. Розглянуто світовий приклад вестмінстерської моделі та запропоновано елементи її інституційної реформи для української економіки. Запропоновано прикладні механізми та інструменти розвитку регіонів в умовах децентралізації для забезпечення регіональної економічної безпеки.

Ключові слова: економічна безпека, децентралізація, регіон, зовнішні і внутрішні загрози, мезоекономічна безпека, національна безпека, соціальна безпека, регіональні інтереси.

---

1. Вступ

Міжнародна тенденція до глобалізації та концентрації управління світовими ресурсами, контроль над ринками та стратегічними активами породжує загрози для національної безпеки країн. Тому проблема захисту та подолання загроз стає однією з найактуальніших для світового суспільства, що потребує кардинально нових науково-методологічних підходів її вирішення. Безпека як система необхідних якостей будь-якої країни має враховувати розвиток різноманітних сторін. Виокремлюють такі основні складові безпеки як інформаційна, інтелектуальна, політична, військова, економічна, соціальна, екологічна та інші підпорядковані елементи.

В умовах децентралізації української економічної системи виникає необхідність формування економічної безпеки регіонів країни, що в даний час є однією з головних функцій регіонального управління і має стратегічне значення не тільки для регіону, а й для країни в цілому. Усталені принципи державного централізованого управління, колективізму та соціальної рівності й досі в деяких регіонах є головними принципами адміністративного

регулювання, що уповільнює реформи та розвиток регіонів. Сучасна ринкова економіка, відкритість кордонів для міжнародних економічних відносин в процесі децентралізації стали не тільки можливістю розвитку економіки регіонів та країни, але й загрозою для економічного розвитку. Постійні зміни та реформи, що тривають з моменту незалежності країни й довготривалі економічна, політична кризи сприяють загостренню протиріч, що є загрозою для безпеки країни. Окрім того, зважаючи на економічну залежність країни від світових тенденцій, загроз виникає ще більше у результаті проблем пов'язаних з наслідками пандемії Covid-19 та війною в Україні.

Економічна безпека регіонів як фундамент національної безпеки набуває виключної актуальності. Зневажання економічною безпекою в регіонах може призвести до катастрофічних наслідків: занепаду галузей економіки, банкрутства підприємств та підриву системи життєзабезпечення нації з подальшою втратою суверенітету. Необхідне всебічне вивчення загроз та елементів економічної безпеки регіонів та створення механізму подолання зазначених проблем, що виникають в процесі децентралізації.

2. Аналіз літератури

Питанню економічної безпеки на державному рівні приділяють багато уваги як вітчизняні так зарубіжні науковці, як Л. Абалкін, О. Ф. Новікова, О. Г. Сидорчук, О. В. Панькова [1], В. Мутріян, В. В. Третяк, Т. М. Гордієнко [4], та інші. Проблематика регіональної економічної безпеки України представлена у наукових працях В. І. Дмитренко [7] К. А. Кононенко, Б. О. Парахонський, Г. М. Яворська, О. О. Резнікова [6], Л. М. Акімова [9], Зокрема досліджується і переваги та недоліки процесів децентралізації в роботах таких науковців, як В. В. Глущенко [2]. Р. Р. Білик [5], Н. Базавлук, Ф. Рагімов [8].

Науковцям вдалось обґрунтувати поняття «економічна безпека» визначити напрями забезпечення економічної безпеки регіону. Розглядаються процеси децентралізації влади Проте недостатньо досліджено комплексне поєднання визначення перспектив та загроз економічної безпеки регіонів в сучасних умовах процесу децентралізації. Не розкрито механізми забезпечення економічної безпеки регіону в контексті децентралізаційних змін у виконавчій владі різних рівнів.

3. Об'єкт і предмет дослідження

Об'єктом дослідження даної роботи є економічна безпека, а предметом дослідження є саме дослідження загроз та перспектив досягнення економічної безпеки регіонів України в умовах децентралізації.

4. Мета та задачі дослідження

Метою дослідження є розгляд сутності категорії "економічна безпека" та виявлення основних загроз та перспектив й обґрунтування прикладних механізмів та інструментів розвитку регіонів в умовах децентралізації для забезпечення регіональної економічної безпеки.

5. Методи досліджень

В роботі застосований для пізнання економічних явищ та положення економічної теорії щодо економічної безпеки регіонів метод діалектики, а також аналізу та синтезу, що дозволив визначити теоретичні основи забезпечення економічної безпеки.

В світовій практиці вперше поняття «економічна безпека» було використано президентом США Ф. Рузвельтом при пошуку шляхів вирішення для виходу з економічної кризи в США в

30-х рр. ХХ століття. Економічна безпека стала основою для «Нового курсу», що характеризувався рівновагою та стійкістю економіки, завдяки адміністративним змінам [1]. А починаючи з 1985 р, питанню економічної безпеки постійно приділяється увага з боку ООН. Створення економічної безпеки з погляду ООН направлене на міжнародний рівень. Як зазначається в Резолюції 40/173 ООН [2], необхідною умовою для сприяння виявлення загроз національних економік та їх подальшого усунення є приділення достатньої уваги розвитку економічних відносин між промислово розвиненими країнами і тими, що розвиваються. Однак в даний час економічні взаємини між країнами не націлені на виявлення та усунення ризиків економічного розвитку і, отже, кожна держава забезпечує економічну безпеку з урахуванням регіональних і світових інтеграційних процесів.

В Україні поняття економічної безпеки офіційно визначене у Декларації про державний суверенітет України. В 1990 р. створено управління економічної безпеки. У 1998 р. була розроблена Національна програма забезпечення економічної безпеки України до 2005 р., а у 1999 р. прийнята Концепція економічної безпеки України [3, с.6]. Але дослідження питання економічної безпеки продовжувалися і далі. У зв'язку зі складністю та всеосяжністю категорії «економічна безпека» висувалося безліч різноманітних її трактувань. Найбільше вчених схиляються до думки, що економічна безпека являє собою стан економіки держави, або виокремлюють її як фактор незалежності та самостійності країни від впливу зовнішніх чинників. Інші ж економічну безпеку асоціюють з досягненням такого рівня розвитку країни де головними є соціальні чинники (життєдіяльність населення, добробут). теж буде можливим, насамперед, за рахунок економічних та адміністративних інструментів. Деякі вчені поєднуючи зазначені елементи, характеризують «економічну безпеку» як захищеність життєвих та економічних інтересів держави [4].

Розуміючи, що сталий розвиток економіки на місцевих рівнях має важливе стратегічне значення для країни в науковому колі виникають дискусії з приводу регіональної безпеки. Науковцями виокремлено наступні складові економічної безпеки для регіонального рівня:

- виробнича, що відповідає наявності ресурсної забезпеченості, підґрунтям, що забезпечує процеси інтеграції, удосконаленістю системи відтворення за умов виробничих особливостей в регіоні;
- фінансова, яка матиме стійку фінансову та регіональну бюджетну системи, можливість утримувати відповідний розвиток регіону та його соціально-економічну стабільність;
- науково-технічна, що характеризується динамічним впровадженням результатів науково-технічного процесу у регіоні, рівнем оновлення засобів виробництва, технологій та підвищенням кваліфікації та чисельності робітників, що зайняті у дослідженнях та розробці винаходів;
- соціально-демографічна, що включає рівень життя населення, його соціально-економічної диференціації, рівень бідності, народжуваності та смертності населення, освітній рівень, культурний, медичне обслуговування, забезпечення житлом, послугами зв'язку тощо;
- формування ринку праці у регіоні, який розвиватиме спеціалізацію галузі регіону, заміна фахівців у відповідності до потреб за кваліфікацією, низьким рівнем безробіття;
- громадська складова - низький рівень кримінальності регіону, тіньового сектору економіки, а також корупційних елементів тощо;
- продовольча, що відповідатиме високій забезпеченості продовольчими ресурсами регіону, якості продуктів харчування;
- екологічна, що матиме низькі показники забрудненості територій та низькі значення витрат ліквідації техногенних катастроф.

Відповідно до зазначених складових регіональної безпеки необхідне виокремлення перспектив та загроз, що є важливим етапом розробки регіональної стратегії розвитку. В сучасних умовах децентралізації стратегічний розвиток України безпосередньо залежить від рівня економічної самостійності і гнучкості окремих її регіонів, а загрози економічної безпеки регіону можуть створити дисбаланс економічного розвитку країни.

Починаючи з 2014 року в Україні проходить процес децентралізації. Хоча значні зміни ще попереду, критерій «децентралізованості» досяг 32% при середньосвітовому 24%, а серед держав-членів Організації економічного співробітництва та розвитку, що об'єднує 34 країни, більшість з яких мають високий дохід громадян та Індекс людського розвитку і розглядаються як розвинені – 40% [5]. Враховуючи світовий досвід децентралізації, яка позитивно впливає на економічний розвиток та національну безпеку країн, можна стверджувати що даний шлях є перспективним і для України.

Згідно з припущеннями відомих науковців децентралізація влади створює умови для економічної безпеки регіонів. Одним з проявів позитивного впливу на думку експертів є покращення економічного бізнес-середовища регіонів за рахунок проведення більш активної економічної та соціальної політики органами регіональної влади та місцевого самоврядування підвищення їх відповідальності за соціально-економічний стан. Позитивним моментом децентралізації має стати формування та розбудова дієвої інституційної інфраструктури, інвестиційної привабливості регіонального підприємництва, розвиток інноваційного технологічного середовища та активізувати діяльність з розвитку міжнародного та транскордонного співробітництва. Місцеве самоврядування сприятиме зростанню внутрішньо-регіонального споживчого ринку та інтенсифікації міжрегіонального співробітництва, окрім того покращенню якості антимонопольної політики та конкурентного середовища в економіці регіону, що сприятиме зменшенню диспропорційності розвитку регіонів. Рациональний та цільовий розподіл ресурсів з урахуванням місцевих потреб забезпечить належне фінансування програмних заходів розвитку соціальної сфери, системи охорони здоров'я та освіти. Відповідно значно зросте роль місцевих органів влади у виконанні завдань та реалізації перспективних проектів розвитку власних територій. Втім, регіональна та місцева влада має чітко розрізняти процеси спрямування бюджетних коштів на споживання та розвиток, бо саме у цьому криється одна з загроз регіональної та національної безпеки [6, с. 69]. Окрім того й деякі з тверджень про позитивний вплив є досить суперечливими і можуть нести й загрозу економічній безпеці. Тому такі реформи неодмінно повинні враховувати властиві ризики як децентралізації в цілому, так і вітчизняних умов її реалізації (таблиця 1).

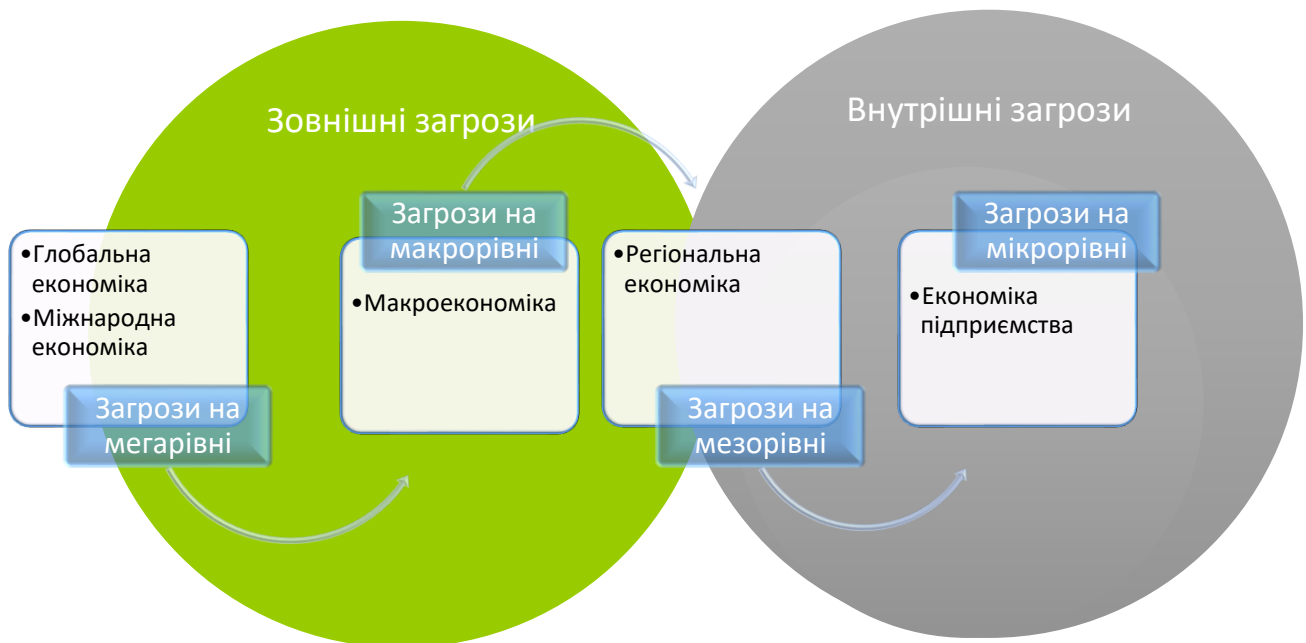
Загрози, яким піддається регіональна економіка, різноспрямовані і можуть мати різну природу виникнення. У цьому контексті класифікація загроз має важливе значення в цілях їх управління. Більшість загроз економіки регіону виникають у зовнішньому середовищі під впливом процесів глобалізації та інтеграції економіки України до Європейського Союзу. Загрози економічній безпеці регіону, виходячи з природи їх виникнення, можна розподілити на зовнішні та внутрішні. До зовнішніх загроз економічній безпеці відноситься вплив глобальної економіки з виокремленням міжнародного рівня та макроекономіки. Внутрішні загрози зосереджені у самому регіоні та його складових мікрорівня (рис. 1.)

До внутрішніх загроз можна включити спрямування бюджетних коштів, що науковці досить часто відносять лише до перспектив. Проблема полягає у тому, що держава послаблює здатність впливати на розподіл доходів, а отже і зменшувати економічну нерівність. Перерозподіл доходів зменшує державний бюджет, що відповідно зменшує і державну допомогу малозабезпеченим, інвалідам, безробітним і т. д. А в результаті нерівномірних початкових умов розвитку регіонів здійснення цієї функції місцевими ресурсами може бути несправедливим. Що є ще одним суперечливим пунктом перспектив децентралізації є зменшення регіональної нерівності, яка всупереч теоретичним гіпотезам не зникає, а збільшується в ході економічного розвитку держави. Високорозвинені «доходні» регіони держави швидко орієнтуються в змінах економіки і направляють свої ресурси по високорентабельним напрямкам, окрім того, володіючи більшою податковою базою, можуть запроваджувати нижчі податкові ставки при тому самому рівні наданих послуг, переманюючи бізнес на свої території за якими бідніші та менш розвинені регіони не встигають, що тягне за собою появу нових загроз економічній стабільності для останніх. В результаті зростає

диференціація як між регіонами, так і між рівнем доходів населення. Заходи ж горизонтального вирівнювання також не позбавлені недоліків.

До економічних диспропорцій додаються територіальні, демографічні та адміністративні, що породжують соціальну нерівність. Низький рівень соціальної безпеки суспільства характеризується слабкою правовою та договірною захищеністю його членів, песимістичними перспективами щодо соціальної, трудової та інноваційної активності громадян, високим рівнем бідності, безробіття, злочинності та нерівності, а також зростанням корупції та тіньових відносин. Ці негативні явища підривають національну єдність та консолідованість української нації, знецінюють перспективи на успішне майбутнє і держави, і людини.[7]

Окрім того, невтішним є те, що влада в боротьбі за державні кошти та небажання розуміти значущість економічної та інших складових національної безпеки затвердили Закон України “Про національну безпеку України” (2018 р.), де виключено всі сфери національної безпеки, крім воєнної і оборонної. А місце іншим сферам національної безпеки передбачається так само як і у 2018 році визначати в Стратегії національної безпеки і 2020 року [8]. Відповідальність за невиконання законодавчих актів України певною мірою визначена і її можливо затребувати, але при нереалізованості Стратегій таких каральних заходів не передбачено.

Рис 1. Структура виникнення загроз регіональної економіки в процесі децентралізації.

Ще однією загрозою економічної безпеки регіону є зменшення ефективності управління у порівнянні з централізованою державною вертикаллю. Хоча причиною делегування повноважень на нижчий рівень і є більш ефективне їх застосування відповідно до потреб місцевих мешканців, таке твердження є суперечливим. Якщо поглянути на потреби територіальних громад, то їх відмінності у потребах пов'язані скоріше з різним економічним розвитком, аніж смаками. Так як основний обсяг обов'язків субнаціональних урядів, особливо рівня громад, становить задоволення базових потреб жителів, які в більшості є однаковими на всій території країни.

В процесі децентралізації, як елемент ефективного управління, втрачається позитивний економічний ефект. Делегування повноважень з надання публічних послуг до органів місцевого самоврядування супроводжується відмінностями їх надання для різних територіальних угруповань і як наслідок збільшуючи витрати для всіх учасників. Окрім того посилює неефективність управління відсутність кваліфікованого персоналу, який до того ж

завантажений у меншому обсязі, що свідчить про збільшення витрат на бюрократичний апарат.

Передача ресурсів і повноважень на регіональний рівень обмежує важелі впливу центральної влади, що зменшує макроекономічну стабільність держави. Загроза полягає у тому, що фіскальна політика, як головний інструмент макроекономічного регулювання держави, буде ефективною лише у тому разі, коли державна частка у ВВП є достатньо значною. А перерозподіл доходів на користь місцевих бюджетів значно знижує її частку, що в ситуації стрімкого економічного зростання не дозволить національному уряду значно уповільнити темпи інфляції та запобігти «перегріву» економіки скоротивши свої витрати і збільшивши податки. Негативний досвід вже зустрічався в країнах з децентралізованою економікою таких як Велика Британія, США та колишній Югославії [9].

Може виникати й неявна екологічна загроза. Хоча такий пункт повністю буде залежати від відповідальності та самосвідомості влади та суспільства. Але в гонитві за збагачення зневажаються усі моральні принципи та втрачається самосвідомість. Як наслідок можуть виникати звалища відходів на місцевих територіях, або розміщення шкідливого виробництва, що з одного боку забезпечує робочими місцями місцевих мешканців, а з іншого, в недалекій перспективі, унеможлиблює нормальне проживання на цих територіях.

Перспектива ж міжнародної співпраці також може перетворитися на загрозу. З одного боку, інтеграція до міжнародного простору створює нові, більш перспективні можливості стабільного економічного зростання, а з іншого боку погіршує становище місцевих підприємців, які прагнуть до статичної діяльності, таким чином знижуючи конкурентоспроможність не тільки місцевої економіки, але і держави в цілому. З цієї позиції децентралізація, можна сказати, є фактором посилення традиційних загроз і формування перспективних можливостей для економічної безпеки регіону. Слід зазначити, що інтеграційні процеси тягнуть за собою серйозні загрози для конкурентоспроможності країн, що розвиваються і їх регіонів [10].

Аналіз загроз та перспектив, що виникають в процесі децентралізації (таблиця 1) є основою для формування подальшої стратегії розвитку, наступним кроком якої має бути обрання механізмів створення безпечного економічного простору в регіоні.

Децентралізація передбачає в першу чергу інституційну реформу, а отже і механізми щодо її впровадження з урахуванням ризиків та загроз. Реформування адміністративно-територіального устрою та місцевого самоврядування має бути проведене досить швидко з оптимізацією державного апарату зі створенням нової прозорої кваліфікації посад, формуванням професіонального, деполітизованого кадрового складу, що буде нести персональну відповідальність. При цьому має бути підвищений рівень повноважень регіональних органів влади з наданням базових адміністративних послуг, які мають бути «діджиталізованими» так само як в великих містах. Такі заходи пришвидшать їх надання та скоротять витрати.

Таблиця 1. Перспективи та загрози економіко-соціального розвитку в процесі децентралізації

Основні загрози економіки регіону в умовах децентралізації	Перспективи розвитку регіону в умовах децентралізації
<ul style="list-style-type: none"> - Економічну залежність регіону від його початкового рівня розвитку; - Значну конкуренцію між регіонами; - Соціальну несправедливість; - Зменшення ефективності управління; - Втрату саморегулювання у разі монополізації ринку зовнішніми підприємствами; 	<ul style="list-style-type: none"> - Покращення економіко-правового середовища регіону; - Розвиток внутрішнього бізнес-середовища та міжрегіонального співробітництва; - Вихід на міжнародні ринки; - Розвиток інноваційного середовища та науково-технічного та технологічного потенціалу;

Продовження таблиці 1

<ul style="list-style-type: none"> - Втрата позитивного ефекту від масштабу; - Макроекономічна нестабільність; - Погіршення екологічної ситуації, в разі розміщення екологічно шкідливого підприємства та складів небезпечних відходів. 	<ul style="list-style-type: none"> - Формування інвестиційно привабливого середовища; - Гнучкість регіональної економіки; - Зменшення диспропорційності розвитку регіонів; - Підвищення стандартів якості життя; - Активізація самоорганізації та саморозвитку.
--	--

Прикладом для наслідування є реформаторський досвід Нової Зеландії, в якій формувалася “вестмінстерська модель” реформування державного сектора. Вона стала для країн світу прикладом того, як рішучі, комплексні й радикальні економічні реформи можуть суттєво змінити перспективи розвитку соціально-економічного розвитку суспільства. Нові інституційні правові основи, закладені законами про державний сектор та про державні фінанси, створили в Новій Зеландії правове підґрунтя для встановлення ефективного режиму управління якістю діяльності уряду та окремих органів влади й управління, підвищили рівень відповідальності, підзвітності й прозорості функціонування державного сектора. Наприклад, кожен департамент було зобов’язано надавати балансний звіт, що посприяло підвищенню якості управлінської роботи на всіх рівнях.

6. Результати дослідження

Україні варто почерпнути наступне: переваги системності та комплексності реформ як з мікроекономічною, так і макроекономічною спрямованістю; збереження рівноваги в проведенні реформ та її гнучкість; зосередження на середньострокових перспективі та завданнях; політична підтримка, чітка стратегія та їх високопрофесійна реалізація ключовими виконавцями; ефективне доведення до суспільства змісту, значення й необхідності реформ [11, с.68]. Запровадження такої форми інституційного управління економікою регіону сприятиме зменшенню бюрократизації суспільства, посиленню дерегуляції комерційної господарської діяльності, зростанню соціальної відповідальності органів місцевого самоврядування. Розвиток державного партнерства та транскордонного співробітництва дозволить адаптувати її до особливостей регіону та подальшого вдосконалення.

Для забезпечення економічної безпеки регіону необхідними будуть і організаційні механізми, що сприятимуть активізації управлінських функцій місцевих органів влади, межі яких збільшуватимуться в міру проведення децентралізації. Відповідно до концепції субсидіарності, що отримала юридичне закріплення в нормативних актах ЄС, прийняття рішень має бути максимально наближене до громадян [12, с. 67]. Тому обов’язковим є впровадження адаптованих загальнодержавних та локальних регіональних програм розвитку територіальної громади, що включатимуть розвиток науково-технічної, соціальної, медичної освітньої сфер регіону. А також слід впроваджувати аналіз регіональної безпеки відповідно до методики закріпленої для розрахунку показника безпеки за країною [13].

І найголовнішим для економічної безпеки регіону є впровадження принципу децентралізованого управління на основі економічного механізму, що передбачає ефективне використання виробничо-ресурсного потенціалу регіону з залученням усіх можливих переваг. Необхідним є розширення та модернізація територіальної інфраструктури регіону з залученням інвестицій як з зовнішньої сфери, так і за рахунок соціально-приватного партнерства, розвиток транскордонного співробітництва як між власними територіями, так і між регіонами та вихід підприємств на міжнародний рівень [14]. Мотивація підприємницької діяльності серед місцевого населення з урахуванням територіальних особливосте та з

застосуванням програм лояльності. Розвиток сфери соціальних, освітніх, медичних послуг на основі приватного партнерства та «відповідального» бізнесу. Стимулювання до саморозвитку суспільства, що в подальшому буде основою для інтенсивного розвитку регіону, за допомогою залучення освітніх, спортивних програм для молоді. Розвиток туризму в регіоні, що базуватиметься на його особливостях та традиціях. Для створення економічної безпеки в регіоні всі дії мають бути проведені комплексно [15].

7. Перспективи подальшого розвитку дослідження

Відповідно постає певна задача до подальшої розробки стратегії розвитку кожного окремого регіону, що забезпечуватиме його економічну безпеку, для чого слід розглянути переваги та недоліки кожного з них. Перспективою подальшого дослідження є розробка універсального механізму для побудови стратегії розвитку регіоні, що забезпечить його економічну безпеку.

8. Висновки

Слід зазначити, що відповідно до обраного зовнішньополітичного вектору економічної інтеграції країни до європейського простору та внутрішнього курсу, здійснення децентралізації влади є необхідним кроком. Безперечно, що вона прискорить темпи розв'язання постійних проблем у забезпеченні економічної безпеки регіону. Але децентралізація влади та відповідна реформа не є панацеєю від усіх проблем, а при найгіршому сценарії може бути навіть шкідливою для економічного розвитку, соціальної справедливості, макроекономічної стабільності чи боротьби з корупцією. В таких умовах регіони повинні формувати гнучку і змістовну стратегію економічного розвитку з урахуванням як позитивного так і негативного впливу всіх рівнів, бо всі зазначені сфери для регіональної безпеки в умовах децентралізації можуть бути джерелом виникнення як загроз так і нових можливостей та перспектив. Усвідомлення властивих ризиків для безпеки регіону, створення запобіжників і належний контроль як з боку територіальної громади, так і центральних органів державної влади, дозволять не тільки скористатися усіма перевагами нової організації публічної влади в державі, а й створити необхідний фундамент для реформ у інших сферах. Відповідно, забезпечення стійкого економічного зростання регіону можливо досягти лише за умов правильної оцінки зовнішнього та внутрішнього впливу на структуру та регіональні можливості й перспективи. Необхідною є адаптація регіонів до самостійного регулювання економіко-соціальних процесів, раціонального та цільового розподілу ресурсів, створення інвестиційно привабливого клімату, забезпечення технологічної озброєності, стимулювання до політичної активності, суспільної свідомості та саморозвитку, економічної обізнаності для досягнення середнього національного рівня розвитку за умов обов'язкового впровадження світових стандартів.

Список літератури

- 1) Рузвельт Ф.Д. Беседи у камина. — М.: ИТРК, 2003. 408 с.
- 2) Офіційний сайт ООН. URL: <https://www.un.org/ru/ga/40/docs/40res.shtml>
- 3) Третяк В. В., Гордієнко Т. М., Економічна безпека: сутність та умови формування. Економіка та держава. № 1. 2010. С. 6-8
- 4) Акімова Л. М. Механізми державного управління економічною безпекою України: аналіз чинників впливу, систематизованих за окремими сферами її розвитку. Аспекти публічного правління. Том 6 № 6-7. 2018. С.5-13
- 5) Офіційний сайт Організації економічного співробітництва та розвитку (OECD). URL: <http://www.oecd.org/>

6) Білик Р. Р. Механізми та інструменти забезпечення економічної безпеки регіонів України в процесі децентралізації. Бізнесінформ. № 9. 2015. С.67-72

7) Стан та перспективи соціальної безпеки в Україні: експертні оцінки [Текст] : монографія / О. Ф. Новікова, О. Г. Сидорчук, О. В. Панькова [та ін.] / Львівський регіональний інститут державного управління НАДУ; НАН України, Інститут економіки промисловості . К. Львів : ЛРІДУ НАДУ. 2018. 184 с.

8) Стратегія національної безпеки України «Безпека людини - безпека країни» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/392/2020#n12>

9) Міжнародне безпекове середовище: виклики і загрози національній безпеці України / Б. О. Парахонський, Г. М. Яворська, О. О. Резнікова ; за ред. К. А. Кононенка. – К. : НІСД, 2013. – 56 с.

10) Bogoev, 1991, The Dangers of Decentralization: The Experience of Yugoslavia. URL:<http://documents1.worldbank.org/curated/en/218141468739288067/pdf/multi-page.pdf>

11) Дмитренко В. І. Імплементация міжнародного досвіду державного аудиту для забезпечення економічної безпеки України. Агросвіт. № 10. 2020. С. 65 – 70. URL: <http://www.agrosvit.info/index.php?op=1&z=3200&i=9>

12) Базавлук Н. Рагімов Ф. Механізми державного управління сталим розвитком регіонів у контексті принципів належного врядування. Public Administration and Local Government, 2018. issue 2(37)/ С. 63-69. URL: [http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2018/2018_02\(37\)/11.pdf](http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2018/2018_02(37)/11.pdf)

13) Про затвердження Методичних рекомендацій щодо розрахунку рівня економічної безпеки України: Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 29.10.2013 № 1277. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/me131588>

14) Фінансово-економічна безпека суб'єктів господарювання в умовах децентралізації в Україні : монографія / кол. авт. ; за ред. В. В. Глушенка. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2014. – 236 с.

15) Указ Президента України. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 30 грудня 2021 року "Про Стратегію забезпечення державної безпеки" URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/56/2022#Text>

Economic security of the regions of Ukraine in the process of decentralization

Hanna Rybak

Department of Economic Theory and International Economics, O. M. Beketov Kharkiv National University of Urban Economy, Kharkiv, Ukraine
ORCID 0000-0002-4006-4557

Julia Fedotova

Department of Economic Theory and International Economics, O. M. Beketov Kharkiv National University of Urban Economy, Kharkiv, Ukraine
ORCID 0000-0001-7713-9359

Abstract: The article considers the views of the essence of the category "economic security" for the national level and in the world definition. Peculiarities of regional security have been studied and the main threats and risks of regional development prospects in conditions of decentralization of power have been identified. The world experience of the decentralization process and its influence on the development of the region was studied. The world example of the Westminster model is considered and the elements of its institutional reform for the Ukrainian economy are proposed. Applied mechanisms and tools for the development of regions in conditions of decentralization to ensure regional economic security are proposed.

Keywords: economic security, decentralization, region, external and internal threats, mesoeconomic security, national security, social security, regional interests.
